

Πασκάλ Μπρικνέρ

Ο δυτικός τρόπος ζωής είναι αδιαπραγμάτευτος

ΠΑΣΚΑΛ ΜΠΡΙΚΝΕΡ

Ο ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ ΕΙΝΑΙ ΑΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΟΣ

Μετάφραση: Διονύσης Παπαδοκάκης

Η-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ
ΑΘΗΝΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2015

Τίτλος πρωτοτύπου: Pascal Bruckner, “Le mode de vie occidental n’est pas négociable”, εφημ. *Libération*, 25 Φεβρουαρίου 2015

Οι υποσημειώσεις είναι του μεταφραστή.

Προτεινόμενος τρόπος παραπομπής: Μπρικνέρ Πασκάλ, *Ο δυτικός τρόπος ζωής είναι αδιαπραγμάτευτος*, Η-Εκδόσεις Πολιτειακό, Αθήνα, 2015

Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.politeiako.gr/>

Ο δυτικός τρόπος ζωής είναι αδιαπραγμάτευτος

Πασκάλ Μπρικνέρ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ δεν θα ήταν τόσο σοβαρό διακύβευμα αν δεν ήταν πρωτίστως μια πληγή: η αλλεργία που προκαλεί η πληθώρα των συμπεριφορών και των πεποιθήσεων μεταξύ των συνανθρώπων μας. Το ότι άλλοι τολμούν να μας αντιλέγουν, να περιπαίζουν τις απόψεις μας, να λατρεύουν άλλους θεούς είναι εκ των προτέρων ανυπόφορο. Η περίφημη φράση που αδικώς αποδόθηκε στον Βολταίρο («διαφωνώ με αυτό που λες αλλά θα υπερασπιστώ το δικαίωμά σου να το λες») είναι εξίσου ευγενής όσο και αόριστη: η πρώτη ανακλαστική αντίδραση είναι πάντα η αγκίστρωση στις θέσεις μας και η απόρριψη της πίστης και των συνηθειών των άλλων ως εσφαλμένες, ακόμη και σκανδαλώδεις. Χρειάζεται μια μακρά εκπαίδευση στον πλουραλισμό για να ξεπεραστεί αυτή η οδύνη και να γίνει αποδεκτή η ποικιλομορφία τωνπίστεων και των επιλογών ως κανόνα μιας ανοιχτής κοινωνίας. Η μοναδικότητα της δημοκρατίας έγκειται στο γεγονός πως δεν σκοτώνει τους αντιπάλους της: αποδέχεται τη σύγκρουση των συμφερόντων, την εναλλαγή των εξουσιών, τη νομιμότητα των διαφωνιών. Στην Αγγλία, μάλιστα, μετέτρεψε την αντιπολίτευση σε δικαίωμα.

Μπορούμε να κατανοήσουμε την αμηχανία ενός μουσουλμάνου, ενός εβραίου, ενός ευσεβούς χριστιανού σε ένα περιβάλλον που δεν είναι δικό τους, την οργή τους απέναντι σε αφίσες που πλήττουν την αιδώς, σε ήθη που τους προσβάλλουν, σε μια ελευθερία ύφους, αναφορών, συμπεριφοράς που βρίσκεται πολύ μακριά από τα δόγματά τους. Για όποιον θεωρεί εαυτόν το μοναδικό θεματοφύλακα του Αληθινού, αυτές οι συμπεριφορές συνιστούν προσβολή στο θεό ή στο παρελθόν. Μπορούμε να θεωρήσουμε το δυτικό τρόπο ζωής ως αντίθετο στην ευπρέπεια, να του ασκήσουμε κριτική, να τον χλευάσουμε, να τον απορρίψουμε ως αμαρτωλό (αυτό εξάλλου είναι το νόημα της έκφρασης *Boko Haram*). Ο τελευταίος όμως, όπως υπάρχει μέσα στις ατέλειές του, φαίνεται προτιμότερος από αυτό που συνέβαινε άλλοτε. Εμείς, δεν θα περιορίσουμε τις γυναίκες στα καθήκοντα του νοικοκυριού, δεν θα καλύψουμε την κεφαλή τους, δεν θα επιμηκύνουμε τις φούστες τους, δεν θα εξορίσουμε τους ομοφυλόφιλους, δεν θα απαγορέψουμε το αλκοόλ, δεν θα περιορίσουμε την ελευθερία της έκφρασης, δεν θα καταργήσουμε τις θρησκευτικές γελοιογραφίες, δεν θα λογοκρίνουμε τον κινηματογράφο, το θέατρο, τη λογοτεχνία, δεν θα θέσουμε κανόνες στην ανεκτικότητα προκειμένου να μη θιγούν οι σχολαστικές διαθέσεις ορισμένων ευλαβών. Δεν θα γυρίσουμε το ρολόι της ιστορίας αντίστροφα για να γίνουμε αρεστοί στους σκοταδιστές και στους «προοδευτικούς» συμμάχους τους. Κι αν πράγματι ένα θέαμα, μια ταινία, ένα σχέδιο θίγουν τις ευαισθησίες μιας ομάδας ή μιας μειονότητας, υπάρχει πάντοτε η δυνατότητα της προσφυγής στη δημόσια διαμαρτυρία, ακόμη και σε δίκη. Είναι καλύτερο να υποβάλλεις μήνυση και να απαιτήσεις αποζημίωση από το να μαχαιρώσεις ή να πυροβολήσεις τον αποστάτη ή τον άπιστο. Αν ο θεός είναι παντοδύναμος και φιλεύσπλαχνος δεν βλέπουμε με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τον προσβάλουν έστω και στο ελάχιστο τα γκραφίτι ενός θνητού, μια γυναίκα χωρίς μαντίλα να της κρύβει τα μαλλιά ή οι παρατηρήσεις ενός καλαμαρά.

Εμείς οι υπόλοιποι, οι Ευρωπαίοι, είμαστε φυσικά μικρόψυχοι και παρακμιακοί, ευάλωτοι μέσα στις προσδοκίες μας και αξιολύπητοι στις απολαύσεις μας, διχασμένοι μεταξύ προθέσεων χειραφέτησης και νοσταλγίας του παρελθόντος. Τουλάχιστον, οικοδομήσαμε έναν πολιτισμό μοναδικό στην ιστορία, τον οποίο ζηλεύουν πολλοί, βασισμένο στην ευημερία και στην ειρήνη, συνδυάζοντας το σεβασμό των προσώπων και την πολυμορφία των βλέψεών τους. Έτσι, το μίσος για τη Δύση είναι πάντοτε το μίσος για το δίκαιο και την ελευθερία, κάτι που γνωρίζουν καλά οι δεσπότες όλου του κόσμου, από τον Πούτιν μέχρι τον Αλί Χαμενεΐ, χωρίς να λησμονούμε τον αυτοανακηρυγμένο χαλίφη Αλ Μπαγκντάντι. Η δεξίωση της Δύσης είναι το μισάνοιγμα της πόρτας πίσω από την οποία περιστρέφονται το θράσος και το χάος, η αμφισβήτηση των καταχρήσεων που μεταμφιέζονται σε αιώνιους νόμους, των ανισοτήτων που θεμελιώνονται στη φύση. Επιβάλλει σε κάθε κοινωνία αξεπέραστα καθήκοντα, την απελευθέρωση από την παράδοση, την έξοδο από το καθησυχαστικό κέλυφος του εθίμου με σκοπό την επινόηση καινούριων τρόπων του είναι. Τη μισούμε όχι για τα πραγματικά της σφάλματα αλλά για την απόπειρά της να τα διορθώσει, γιατί μεταξύ των απολύτως πρώτων [πολιτισμών] αυτή επιχείρησε να απελευθερωθεί από τη βαρβαρότητα, χειραφετήθηκε από το μοναρχικό και θρησκευτικό δεσποτισμό, προσκαλώντας τον υπόλοιπο κόσμο να την ακολουθήσει. Έσπασε τον κύκλο συνενοχής των βίαιων, αυτό δεν της συγχωρούμε, πέρα από τις ιστορικές της αμαρτίες, την αποικιοκρατία και τον ιμπεριαλισμό, των οποίων μόνο αυτή φέρει την κατάρα, ενώ άλλοι πολιτισμοί (η οθωμανική αυτοκρατορία, οι Άραβες στην Ισπανία) τις διέπραξαν επίσης χωρίς να ζητήσουν δημοσίως συγγνώμη. Από αυτή την άποψη, η πραγματική κινητήρια δύναμη του θρησκευτικού φανατισμού είναι λιγότερο ο σχολαστικός σεβασμός των Γραφών, καθώς η πλειοψηφία των τζιχαντιστών είναι αναλφάβητοι περί το Κοράνι, και περισσότερο ο τρόμος που προκαλεί ένας τρόπος ύπαρξης που θεμελιώνεται στην ατομική αυτονομία, στην ακατάπαυστη καινοτομία, στη θέση υπό κρίση της αυθεντίας, στο δικαίωμα να αποτελούν αντικείμενο συζήτησης οι παραδεδωγμένες αλήθειες. Οι πρόοδοι της ελευθερίας συμβαδίζουν με τις προόδους του μίσους για την ελευθερία, και κυρίως του μίσους για τη χειραφέτηση των γυναικών, αυτής της θεμελιώδους συμβολικής μεταλλαγής.

Ποιος στη Γαλλία δικαιολογεί το ριζοσπαστικό ισλάμ, «κατανοεί» την τρομοκρατία, δικαιώνει την τρομοκρατία των προαστίων, επισείει τον κίνδυνο της ισλαμοφοβίας για να καταγγείλει τους μεταρρυθμιστές μουσουλμάνους, να τους αποκαλέσει δωσίλογους, *harkis*¹, ποιος υπερασπίζεται με νύχια και με δόντια την ισλαμική μαντίλα, το χαλάλ, ξεχωριστά δικαιώματα για τους άνδρες και τις γυναίκες; Ένα τμήμα της άκρας αριστεράς. Απαρηγόρητη από την απώλεια του κομμουνισμού, του προλεταριάτου και του τρίτου κόσμου, οχυρώνεται στην υπεράσπιση ενός πλασματικού ισλάμ που ορθώνεται ενάντια στον μεγάλο σατανά της Αμερικής και στη σύμμαχό της το Ισραήλ, στις δύο φιγούρες του απόλυτου κακού αυτού του κόσμου. Αυτού του είδους η αριστερά θα ξεπεράσει σύντομα την άκρα δεξιά στο μίσος της εναντίον των Εβραίων, το οποίο αναβαπτίζεται αιδημόνως σε αντισιωνισμό. Από τη στιγμή που απέτυχε με ό,τι καταπίεστηκε, της απομένει τουλάχιστον ο αιώνιος

¹ Harki αποκαλείται ο στρατιωτικός αλγερινής καταγωγής που υπηρέτησε ως βοηθητικός στο γαλλικό στρατό στην Αλγερία από το 1954 μέχρι το 1962.

αποδιοπομπαίος τράγος του Εβραίου, ενάντια στον οποίο μπορεί να στραφεί. Βλέπουμε να εμφανίζεται έτσι αυτός ο νέος πολιτικός σκοπός, «ο αντιφασιστικός αντισημιτισμός», στον οποίο εντασσόταν ο βασικός βεβηλωτής της Sarre-Union², που ορκιζόταν να καταπολεμήσει το ναζισμό... μέχρι [εξοντώσεως] του τελευταίου εβραίου. Για αυτό το λόγο τόσο συνταξιούχοι του μπολσεβικισμού και του τροτσκισμού στρέφονται προς τη μισαλλοδοξία που φέρει τα χρώματα της ημισελήνου, τελευταίο οχυρό ενάντια στον καταραμένο καπιταλισμό, όπως υποστηρίζουν οι πιο αντιδραστικοί κήρυκες, και ασπάζονται τις πλέον αντίθετες αξίες προς το δικό τους στρατόπεδο. Η ανατροπή του συστήματος που ευαγγελίζονται αντιστράφηκε σε απολογία ενός οπισθοδρομικού δόγματος, η αληθινή επιθυμία τους δεν είναι πια η χειραφέτηση του ανθρώπινου είδους αλλά η υποδούλωση όλων.

Το ισλάμ έχει κάθε θέση στην Ευρώπη, έχει δικαίωμα εν προκειμένω στη θρησκευτική ελευθερία, σε αξιοπρεπείς τόπους λατρείας και στο σεβασμό: με την προϋπόθεση ότι το ίδιο σέβεται τους κανόνες της πολιτείας και του κοσμικού κράτους, δεν απαιτεί υπερεδαφικό καθεστώς, την εξαίρεση των γυναικών από το κολυμβητήριο και τη γυμναστική, ξεχωριστή εκπαίδευση, διακριτή πνευματική κατήχηση, διάφορα προνόμια κι εύνοιες. Το ζήτημα δεν είναι να εξισλαμιστεί η Ευρώπη αλλά να εξευρωπαϊστεί το ισλάμ: να αποτελέσει μια θρησκεία μεταξύ άλλων, προικισμένη με τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις, που θα μπορούσε ενδεχομένως να ακτινοβολήσει στο υπόλοιπο του μουσουλμανικού κόσμου. Για να εκπληρωθεί αυτό το μεγαλόπνοο σχέδιο πρέπει ευθύς εξαρχής να μη συνθηκολογήσουμε, να μην αρνηθούμε την καρδιά της κληρονομιάς μας: το κριτικό πνεύμα, την ισότητα των φύλων, τον ιδιωτικό χαρακτήρα της θρησκευτικής πίστης, το σεβασμό των δικαιωμάτων και των ατομικών ελευθεριών. Αυτές οι αρχές δεν είναι σε καμία περίπτωση διαπραγματεύσιμες.

² Αναφορά στη βεβήλωση του εβραϊκού νεκροταφείου στο δήμο της Sarre-Union στο Νομό του Κάτω Ρήνου στην Αλσατία, που έλαβε χώρα στις 12 Φεβρουαρίου του 2015. Ο βασικός ύποπτος, μαθητής Λυκείου, ήταν γνωστός στον ευρύτερο περίγυρό του για τις αντιφασιστικές και αντιρατσιστικές απόψεις του.